

OSCE

The Representative
on Freedom of the Media

Comentarii asupra Proiectului moldovenesc de Lege privind Informație¹

David Banisar

Director, Freedom of Information Project of Privacy International²

Septembrie 2005

Introducere

Promovarea accesului cetățenilor la informații guvernamentale este pe larg recunoscută drept un instrument important administrativ și al drepturilor omului menit să îmbunătățească guvernarea statului. Acest instrument promovează participarea publică, răspunderea democratică și încrederea publicului în procesul de adoptare a deciziilor. Peste șaiszeci de țări ale lumii deja au adoptat legi privind accesul la informație, inclusiv practic toate țările Europei Occidentale și Centrale.³ În regiunea dată aceste țări includ România, Bulgaria, Ungaria, Georgia, Turcia, Slovacia și Polonia.

¹ Această analiză se bazează pe traduceri proiectului de lege privind informația, prezentate autorului în luna august 2005.

² <http://www.privacyinternational.org/foi>

³ Vezi David Banisar, Freedominfo Global Survey 2004. <http://www.freedominfo.org/survey.htm>

Moldova pe drept a recunoscut importanța accesului la informație când a adoptat Legea privind Accesul la Informație în 2000. Deși existau probleme continue în ceea ce privește concordanța autorităților publice cu Legea, proiectul Legii privind Informația care este propus pentru a substitui legea anterioară reprezintă un pas înapoi de la o legislație progresivă, modernă la una ce prevede un acces și uz limitat pentru cetățeni și mass-media. Se pare că această legislație nu corespunde obligațiilor internaționale asumate de Moldova.

Avantajele Libertății Accesului la Informație

Accesul la registrele și informațiile guvernamentale acordă numeroase avantaje atât pentru guverne cât și pentru cetățeni:

- **Participarea Democratică și Înțelegerea.** Cetățenii sunt mai bine pregătiți să participe în procesul democratic când dispun de informație cu privire la activitățile și politicile guvernului. Cunoașterea de către opinia publică a motivelor ce stau la baza deciziilor poate spori suportul și reduce neînțelegerile și insatisfacția. Unii membri ai Parlamentului sunt capabili să efectueze un control mai eficient asupra aspectelor juridice.
- **Îmbunătățirea procesului de adoptare a deciziilor.** Deciziile ce eventual vor fi făcute publice ar fimai mult bazate pe motive obiective și temeinice, iar încrederea în Guvern sporește dacă se știe că deciziile vor fi previzibile. Banca Mondială a constatat că “guvernele care sunt mai transparente conduc și administrează mai eficient în ceea ce privește așa indicatori precum eficiența, sarcina regulatorie, corupția, vocea și răspunderea, legea, eficiența aparatului birocratic, repudierea

contractului, riscul exproprierii și indicele combinat al transparenței și corupției.”⁴

- **Oportunități Diminuate Practicarea Corupției.** Legislația din domeniul Libertății Informației este un instrument cheie în măsurile de combatere a corupției. Utilizarea de către cetățeni și mass-media a LI (Libertății Informației) în multe țări au dezvăluit obiceiuri de corupție care anterior erau necunoscute sau ignorate de autorități. Convenția ONU privind Corupția și alte măsuri regionale de combatere a corupției obligă guvernele să mediatizeze mai multă informație ca parte a eforturilor lor.

- **Corijarea Daunelor Anterioare.** În țările care recent au realizat tranziția la democrație, LI permite guvernelor să rupă cu trecutul și să permită societății, victimelor abuzului și familiilor lor să înțeleagă mai bine ce s-a întâmplat. În Europa Centrală, majoritatea țărilor au adoptat legi ce permit accesul cetățenilor și altor indivizi la dosarele fostului serviciu secret

- **Îmbunătățirea Eficienței Guvernului și a Registrelor.** LI de asemenea poate îmbunătăți fluxul intern de informație între structurile statale. Discreția excesivă reduce abilitatea departamentelor guvernamentale de a face schimb de informații, și drept rezultat are un efect negativ asupra eficienței. Multe țări au remarcat că adoptarea legilor ce țin de LI de fapt a îmbunătățit coordonarea și elaborarea politicii. În multe state legile LI au adus la o ameliorare semnificativă în practicile care țin de arhivare și registre deoarece structurile guvernamentale sunt încurajate să revizuiască metodele de păstrare a dosarelor și registrelor pentru a se conforma noilor cerințe legale. Mai mult ca atât, dreptul de acces la dosarele guvernului asigură că dosarele sunt corecte, iar deciziile nu sunt bazate pe informație anacronică.

⁴ Roumeen Islam, Sunt în stare guvernele mai transparente să conducă mai bine? (Banca Mondială 2003). http://econ.worldbank.org/files/27369_wps3077.pdf

Structura Juridică Actuală

Constituția Moldovei prevede unul din cele mai puternici angajamente din lume care stipulează accesul la informație. Articolul 24 afirmă:

- (1) Accesul la informație ce prezintă interes pentru public este dreptul oricărui cetățean ce nu poate fi eliminat.
- (2) În conformitate cu nivelele stabilite de competență, autoritățile publice vor asigura ca cetățenii să fie corect informați cât în ceea ce privește afacerile publice, atât și privind chestiuni de interes individual.
- (3) Dreptul de acces la informație nu poate prejudeca cât măsurile luate pentru protejarea cetățenilor, atât și securitatea națională.
- (4) Mass-media statului și cea privată sunt obligate ca informația corectă să fie adusă la cunoștința publicului.⁵

Acest angajament este realizat prin Legea privind Accesul la Informație, adoptată în 2000.⁶ Legea delimitează o procedură detaliată ce permite cetățenilor acces la informație. Teoretic, ea este bine elaborată și în general se află în concordanță cu normele și obligațiunile internaționale.

În același timp, eficacitatea sa este limitată de o administrare proastă a guvernului în ceea ce privește implementarea sa, fapt care a adus la cunoașterea insuficientă de către demnitarii publici a prevederilor ei. Un mod de abordare superior eliminării sale totale este aplicarea resurselor cuvenite pentru o implementare adecvată a legii.

Obligațiile Internaționale

⁵ Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994.
<http://oncampus.richmond.edu/~jjones//confinder/moldova3.htm>

⁶ Legea privind Accesul la Informație, Nr 982-XIV, 5.11.2000.
http://ijc.iatp.md/en/mlu/docs/access_info_law.html

Drept membru al comunității internaționale, Moldova și-a asumat obligațiunea de a asigura o guvernare transparentă printr-un șir de instrumente de aspirație și obligatorii, unele din ele adoptate chiar câteva luni anterior. Aceste instrumente recunosc importanța accesului la informație drept mijloc de reducere a corupției, protejare a mediului înconjurător și drepturilor omului, și cel mai important - drept mijloace de a îmbunătăți modul de guvernare și democrația. Proiectul de Lege privind Informația foarte probabil că va submina acele acorduri și obligațiuni. Următoarele sunt doar câteva din acordurile semnate de Moldova care prevăd un acces mai mare la informație:

- Moldova a semnat Convenția UNICEF privind Accesul la Informație, Participarea Publică în procesul de adoptare a Deciziilor și accesul la Justiție în Probleme ce țin de Mediul Înconjurător (Convenția Aarhus) în iunie 1998 și a ratificat-o în August 1999.

Convenția cere ca țările membre să adopte legislații privind accesul publicului la informație ce țin de mediul înconjurător. După cum a fost menționat în Raportul de Implementare prezentat de către Moldova Comitetului Economic și Social al ONU în Aprilie 2005, actuala Lege privind Accesul la Informație este Legislația de bază folosită pentru implementarea obligațiunii date și cerințele ei de bază urmăresc îndeaproape obligațiunile Convenției.⁷ Raportul denotă că altă legislație precum este Legea privind Depunerea Petițiilor nu conține prevederi esențiale cum ar fi motivele pentru refuz precum este prevăzut în tratat.

- Moldova a semnat Convenția ONU Împotriva Corupției la 28 septembrie 2004. Când Convenția va intra în vigoare, (probabil destul de curând), Articolul 10 al Convenției prevede ca țările să adopte măsuri menite să îmbunătățească transparența publică. Ea recomandă țărilor:

⁷ Raport de Implementare: Republica Moldova, Document ECE/MP.PP/2005/18/Add.19, 8 Aprilie 2005.

Să adopte proceduri sau prevederi ce permit publicului larg să obțină, unde este oportun, informație asupra organizării, funcționării și procesului de adoptare a deciziilor de către administrația publică și, cu respectarea prevederilor ce țin de protecția vieții private și datelor personale, în ceea ce privește deciziile și legile juridice care prezintă interes pentru reprezentanții publicului;

- Moldova s-a alăturat Inițiativei Împotriva Corupției al Pactului de Stabilitate în 2002.⁸ Ca membru al SPAI (Stability Pact Anti-Corruption Initiative), guvernul își asumă răspunderea de a îmbunătăți accesul la informație. Măsura 6 a Planului prevede:

Anunțarea planurilor de implementare a măsurilor ce acordă acces semnificativ publicului la informație guvernamentală, la mass-media, pentru a expune la lumină într-un mod eficient activitățile corupte.

În mai 2005, Miniștrii membrilor Pactului de Stabilitate inclusiv Snjezana Bagic, Secretara de Stat al Ministerul de Justiție, a extins această obligațiune semnând un acord pentru zece măsuri adiționale ce urmează să fie luate în anul următor.⁹ Această obligațiune includea următorul acord de asigurare a accesului la informație:

5. Sporirea accesului la informație publică și asigurarea unei cooperări, coordonări și consultațiilor permanente între autoritățile publice, comunitatea de afaceri și societății civile stabilind un cadru instituțional transparent și responsabil;

⁸ Inițiativa Împotriva Corupției a Pactului de Stabilitate (SPAI) Planul Compact și de Acțiune, Februarie 2000.

⁹ SPAI Conferința Ministerială privind Măsurile Comune de Combatere a Corupției în Europa de Sud Est, Declarația privind 10 măsuri comune de combatere a corupției în Europa de Sud Est, 12 Mai, 2005.

- Drept membru al Consiliului Europei, Moldova de asemenea și-a asumat obligațiunea de a respecta standardele CE și de a implementa Convenția Europeană privind Drepturile Omului. Adunarea Parlamentară a CE inițial a emis o rezoluție în 1979 recunoscând importanța LI și solicitând Consiliului Miniștrilor să recomande țărilor membre adoptarea legilor referitoare la LI.¹⁰ În 1981, Comitetul Miniștrilor a trasat principiile generale pentru implementarea dreptului la acces care erau recomandate țărilor membre spre adoptare.¹¹ De atunci, Miniștrii au reiterat acea recomandare de câteva ori și Secretariatul CE a acordat asistență numeroaselor țări membre în elaborarea și implementarea legilor. În 2002, Consiliul Miniștrilor a emis recomandări detaliate țărilor membre în ceea ce privește elaborarea legilor de acces și în prezent discută elaborarea primului tratat internațional privind accesul la informație.¹²
- Convenția Europeană privind drepturile Omului (CEDO) de asemenea presupune dreptul de acces la informație. Deși Curtea nu s-a pronunțat dacă Articolul 10 privind libertatea de exprimare prevede și dreptul accesului la informație, în același timp curtea de numeroase ori a remarcat că dreptul de acces la informație poate fi găsit și în alte prevederi juridice. De exemplu, Articolul 8, care prevede dreptul indivizilor la viață privată, de asemenea include dreptul de a obține date despre sine și în plus prevede o obligațiune pozitivă din partea guvernului de a face disponibilă comunităților informația privind alte probleme importante cum sunt pericolele și daunele mediului înconjurător.
- Moldova de asemenea a semnat Convenția Consiliului Europei pentru Protecția persoanelor în ceea ce privește procesarea automată a

¹⁰ Consiliul Europei, Recomandarea 854 (1979) privind dezvoltarea documentelor guvernamentale și libertatea informației.

¹¹ Recomandarea No. R (81) 19 privind accesul la informație în posesia autorităților publice.

¹² Consiliul Europei, Recomandarea Rec(2002)2 a Comitetului de Miniștri ale statelor membre privind accesul la documente oficiale, 2002.

http://cm.coe.int/stat/E/Public/2002/adopted_texts/recommendations/2002r2.htm

datelor personale (CETS Nr. 108). Articolul 8 cere ca indivizii să se bucure de dreptul de acces la informație personală într-o formă inteligibilă și informație privind scopul și utilizarea acesteia. Ratificarea acestei convenții va necesita adoptarea unui act cuprinzător în protecției de date care permite indivizilor accesul la date ce sunt în posesia sectoarelor publice și private.

După cum a fost menționat mai sus, Legea curentă privind Accesul la Informație este mecanismul de bază pentru implementarea acestor cerințe de transparență. Obligațiunile Moldovei în aceste instrumente par a fi subminate semnificativ de procesul actual îndreptat spre înlocuirea Legii curente cu proiectul Legii privind Informația, care nu conține același nivel de garanții la capitolul accesului la informație.

Comentarii asupra conținutului Proiectului de Lege privind Informația

Comentarii Generale asupra Structurii Proiectului

În general, proiectul Legii privind Informația este excesiv de complicat și prost scris. Multe din definițiile sale sunt excesiv de largi și există numeroase prevederi suprapuse și repetitive. Comparativ cu Legea curentă privind Accesul la Informație, acest proiect nu prevede un drept clar al cetățenilor de acces la informații ce sunt în posesia organelor publice.

Apare impresia că proiectul se bazează pe legislația mai veche a statelor CSI care poate fi găsită în Rusia, Ucraina, și Azerbaidjan, și nu pe legile moderne care pot fi găsite în practic toate statele membre ale Uniunii Europene, OSCE și Consiliul Europei. Practica în acele țări cu astfel de legislație precum cea propusă acum este că ea nu oferă un acces adecvat la informație cetățenilor din cauza structurii sale complexe și a unei lipse de drepturi bine definite. În Rusia și Azerbaidjan, guvernele și-au asumat obligația de a elimina astfel de legi și de a le înlocui cu legi mai noi bazate pe standardele CE. În așa mod, adoptarea unui astfel de stil de legislație reprezintă un pas înapoi și probabil că va limita accesul publicului la informație în loc să-l încurajeze.

Guvernul a menționat că motivul pentru astfel de legislație este crearea unei legi cuprinzătoare ce ar regula informația. Cu toate acestea, acest motiv nu pare să fie susținut de o analiză detaliată a legislației. Deși cuprinde alte domenii ale Legii de informație introducând restricții largi asupra folosirii informației în Articolul 20(5) și protecției vieții private în Articolul 14, proiectul realmente doar abrogă Legea privind Accesul la Informație și nu este deloc comprehensiv. Continuă să se suprapună cu alte legislații existente precum Legea privind Procesarea Informației și Resursele Informaționale de Stat (N 467 – XV din 21.11.2003), Legea privind Petițiile, Legea privind Secretul de Stat, și proiectul legislației privind protecția datelor personale.

Dreptul la Acces este Neclar

Complexitatea confuză a proiectului iese la iveală când încercăm să înțelegem exact ce este cuprins de lege și cine, dacă cineva, posedă un drept practicabil de acces la informație care este în posesia autorităților guvernamentale. Legea actuală privind Accesul la Informație determină clar că furnizorii informației sunt organele și instituțiile publice locale și centrale, și acei indivizi și persoane juridice care printr-un contract sunt autorizați să presteze un serviciu public și să adune informație publică. Orice cetățean sau locuitor al Moldovei are dreptul de acces la informație.

Drept comparație, proiectul Legii privind Informația creează un șir de definiții ambigue care aduc obscuritate în definițiile de cetățeni, întreprinderi private, și structuri statale și de aceia capitelele ce folosesc aceste definiții pot fi interpretate în diverse moduri. Ele includ „subiectul relațiilor informaționale” care este definit în Articolul 6(1) și se referă la indivizi, persoane fizice și juridice, private și publice, organisme publice, organisme internaționale, și uniuni interstatale, toate acestea având dreptul la informație, care include atât accesul cât și folosirea informației. Un alt aspect este definiția dată „consumatorului informației” care este definit drept „orice persoană fizică sau juridică care întreprinde acțiuni de percepere, păstrare, și alte forme de utilizare a informației”. Această definiție ar limita rolul unui cetățean sau locuitor deoarece consumatorii trebuie să „întreprindă acțiuni” cu această informație drept parte a rolului lor.

În Articolul 22, structurile statale și structurile administrației publice locale trebuie să acorde acces persoanelor fizice și juridice și, ce este curios să acorde acces reciproc unul altuia. În același timp, această cerință pare să fie mai limitată decât drepturile existente conform Legii privind Accesul la Informație deoarece ea nu se referă la alte instituții și structuri private care prestează servicii publice pe bază contractuală.

Însă în Capitolul V, proiectul se întoarce la o definiție mai largă. Articolul 28 se referă la dreptul „consumatorului de informație” de a primi (și în mod curios de a refuza) informație, și în același timp dreptul lor nu este protejat de proiect, ci mai mult de Legea privind Drepturile Consumatorului, care pare a fi inconsistentă dacă consumatorul informației este o persoană juridică ce nu este eligibilă de a se bucura de protecția consumatorilor. Și în loc de structuri statale, Articolul 29 se referă la „deținători de informație” care sunt definiți drept „indivizi, persoane juridice sau statale care au dreptul să posede, utilizeze și să dețină informație.”

Cel mai problematic, chiar și în ciuda cerințelor din Articolul 22 privind dreptul de acces la informație deținută de organe ale administrației publice, este Articolul 30(5) care pare să elimine din lege complet cerințele față de structurile statale menționând că „solicitările de informație privind activitățile structurilor statale și celor ale administrației publice locale cad sub incidența legislației privind petițiile”. Dacă accesul la informația deținută de aceste organe nu este cuprinsă deloc de lege, atunci de ce Legea actuală privind Accesul la Informație se abrogă deplin? Aceasta pare a submina complet scopul anterior al legislației de a clarifica drepturile existente. Dacă există vreun conflict perceptibil între Legea privind Accesul la Informație și Legea privind Petițiile, este clar din textul Legii privind Accesul la Informație că cea din urmă este menită să fie mecanismul primar pentru accesul cetățenilor și funcționarii ar trebui mai bine pregătiți pentru a recunoaște acest fapt.

Adițional la această problemă a definițiilor vagi și acces limitat este și obscurizarea dreptului de acces la informație și limitele exprimării libere. Articolul 20(5) introduce limite considerabile asupra dreptului la informație (care cuprinde atât accesul cât și folosirea informației) în acele cazuri unde ar „încălca drepturile publice, politice, economice, sociale, spirituale, ale mediului înconjurător și alte drepturi, drepturile și interesele altor subiecți ale relațiilor juridice privind informația.” Aceasta din urmă pare să acorde drepturi largi autorităților publice - de a nu avea „drepturile” lor abuzate de alți consumatori,

un concept extrem de îngrijorător luând în considerație protecția juridică acordată exprimării libere în conformitate cu Articolul 10 al Convenției Europene privind Drepturile Omului.

Excepțiile

Elaborarea proastă a proiectului se extinde și în excepțiile sale. Proiectul legislativ prevede excepții semnificative la accesul la informație atât în Articolul 13 cât și în Articolul 22. Drept un comentariu inițial, nu este clar de ce este nevoie de două seturi de excepții cu privire la accesul la informație care sunt diferite și aparent suprapuse. Deși ele par a avea două orientări diferite – Articolul 13 introduce limite atât la acces cât și la utilizarea unor categorii specifice de informație, iar în același timp Articolul 22 se pronunță doar asupra accesului – ambele referindu-se la dreptul de acces și au diverse aspecte privind pericolele și interesul public, de aceea vor rezulta într-o confuzie ulterioară inutilă.

Articolul 13 creează categoria „Accesului Limitat la Informații Oficiale” care este menită să „asigure respectarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice și juridice, și de asemenea să protejeze securitatea națională, ordinea publică, ocrotirea sănătății, și protejarea normelor morale în societate”. Informația protejată conform acestei categorii sunt secretele de stat, secretele comerciale, informație personală, informație de serviciu, secrete profesionale, informație privind activitățile operative și de anchetă ale organelor competente, și informația privind activități de creație și cercetări tehnice, științifice și inovative.”

Îngrijorătoare este crearea unei categorii largi de „informație de serviciu” inițial menționată în Articolul 13(2)(d). Articolul 15 definește informația de serviciu drept menită „utilizării interne” și include informația colectată pentru „proces de cercetare”, și de „implementare a controlului de stat”, relații internaționale,

informație militară ce nu prezintă secret de stat, monumente istorice și culturale, specii protejate, măsuri de securitate, „soluții tehnologice” și informații recunoscute prin contract. Șeful unei organizații publice ori private poate defini o informație drept „informație de serviciu”. Accesul se limitează la „persoanele ce dețin funcții de răspundere și colaboratori ai persoanelor juridice”. În toate celelalte cazuri pentru „părți terțe” (care includ probabi mass-media și publicul), accesul se limitează la autorizarea de către șeful instituției respective. Accesul se poate limita pentru cinci ani și prelungit pentru alți cinci ani.

Drept contrast, în conformitate cu Articolul 22(4), accesul la informație documentată este limitat când este în scopul protejării securității naționale, apărării, relațiilor internaționale, securității publice, cercetării crimelor, vieții private și altor interese private, interese comerciale, egalității părților în procese juridice, mediului înconjurător, funcțiilor de inspecție și control, politicilor de stat în sfera economică, financiară și de credit, și confidențialității cooperării reciproce ale organelor publice.

Această parte este în mai mare concordanță cu Recomandarea 2002(2) a Consiliului Europei privind accesul la documente oficiale, care introduce următoarele excepții pe care statele membre trebuie să le aplice:

- i. securitate națională, apărare și relații internaționale;
- ii. ordinea publică;
- iii. prevenirea, cercetarea și judecarea activităților criminale;
- iv. dreptul la viață privată și alte interese private legitime;
- v. interese comerciale și alte interese economice, fie ele de gen privat sau public;
- vi. egalitatea părților în cadrul unui proces juridic;
- vii. mediul înconjurător;
- viii. inspecție, control și supraveghere de autorități publice;
- ix. politicile de stat cu privire la ratele economice, financiare și de schimb;

- x. confidențialitatea dezbaterilor în cadrul sau între autoritățile publice în timpul elaborării interne ale chestiunii respective.¹³

Ambele aceste părți sunt considerabil mai restrictive decât excepțiile din Articolul 7 ale legii curente privind Accesul la Informație unde fiecare din excepții se pune la un test de daună pentru a vedea dacă eliberarea informației respective va „periclita securitatea statului” (Articolul 7(2)a). Nici una din categoriile din Articolul 22 nu include vreo cerință referitoare la un test de daună, pe când doar unele domenii din Articolele 13 și 15 includ această cerință. Un test de daună este esențial pentru a asigura că informația care nu aduce prejudicii interesului care nu este senzitiv – nu este reținută spre eliberare și este în conformitate cu recomandările Consiliului Europei.

În plus, toate excepțiile din legea curentă conform Articolului 7(4) sunt supuse unui test de interes public. Acest test este constituit din trei părți adoptat din practica juridică a precedentelor Curții Europene pentru Drepturile Omului care prevede următoarele:

Nu pot fi impuse careva restricții asupra libertății informației, doar dacă furnizorul informației poate demonstra cu succes că o astfel de restricție este prevăzută de o lege organică și este necesară într-o societate democratică pentru protejarea drepturilor și intereselor legitime a unei persoane sau a securității naționale, și că dauna acelor interese va fi mai considerabilă decât interesul public pentru așa gen de informație.

În proiectul de lege, această prevedere importantă este inclusă doar în Articolul 13(4), pe când excepțiile menționate în Articolul 22 nu se supun acestuia.

¹³ Recomandarea Rec(2002)2 a Comitetului de Miniștri ale statelor membre privind accesul la documente oficiale, Adoptată de Comitetul de Miniștri la 21 Februarie 2002.

În sumar, excepțiile incluse în proiectul de lege sunt prost elaborate și mult mai restrictive decât cele găsite în legea deja existentă.

Întârzieri în Furnizarea Informației

Un alt domeniu în care proiectul de lege este semnificativ mai slab decât legea existentă este perioada de timp în care organele trebuie să furnizeze informația. Conform Legii actuale privind Accesul la Informație, Articolul 16 stipulează că instituțiile publice trebuie să reacționeze în decurs de 15 zile, cu alte cinci zile adiționale dacă informația solicitată este substanțială sau dacă sunt necesare consultații suplimentare.

Alte țări au perioade de timp similare – România (10 zile/maximum 30 zile), Armenia (5 zile), Bulgaria (14 zile/prelungire 10 zile), Turcia (15 zile/30 zile maximum), și Ungaria (15 zile maximum).

În conformitate cu proiectul de lege privind informația, perioada de timp este 30 de zile, care poate fi prelungită cu alte 15 zile, pentru un total de 45 de zile. Limitele pentru motivele de prelungire de asemenea au fost eliminate, încât în prezent par a fi pur la discreție și este necesar doar un preaviz cu un motivul discret.

Această prelungire a timpului va amâna într-un mod inutil furnizarea informației. Ea nu este în concordanță cu recomandările Consiliului Europei conform cărora solicitările informației trebuie să fie „abordate într-un mod prompt”, și depășește cu mult practica existentă în Moldova și cea a țărilor vecine. Nu se explică de ce Guvernul Moldovei consideră că este necesar să fie mai lent decât alte state din regiune și practici internaționale.

Cea mai bună practică este atunci când răspunsul se face imediat sau cât de curând posibil. Întârzieri excesive pot frustra intenția LI împiedicând

disponibilitatea informației când ea este utilă pentru solicitant, de exemplu, în cazuri unde este nevoie de a reacționa la alte consultații sau în cadrul unui proces de adoptare a deciziilor. În plus, studii recente au arătat că departamentele guvernamentale sunt mai puțin probabile să amâne acordarea informației când există un termen final mai scurt deoarece aceste structuri sunt nevoite să considere prioritatea solicitării.¹⁴

Publicarea Informației

Unul din domeniile unde proiectul reprezintă o îmbunătățire în raport cu Legea existentă privind Accesul la Informație este Articolul 23 în ceea ce privește lista informației obligatorii spre publicație.

Aceasta din urmă este o practică tot mai răspândită bazată pe conceptul de încurajare a furnizării informației fără necesitatea de a cere indivizilor să solicite date de la anumite organe. Ea poate beneficia atât autoritățile publice cât și populația extinzând accesul și în același timp reducând resursele necesare pentru aceasta. Consiliul UE a remarcat în raportul său din 2003 că, „în timp ce numărul documentelor ce sunt direct accesibile publicului crește - descrește numărul documentelor ce sunt solicitate.”¹⁵ Departamentul Justiției al SUA a raportat în revizuirea din 2002 a organelor sub jurisdicția sa că multe din aceste agenții au redus considerabil numărul solicitărilor plasând documentele ce prezintă interes public pe paginile sale internet.¹⁶

Pe când aceasta este deja o listă vastă, alte domenii de asemenea trebuie să fie incluse: lista contractelor semnate de fiecare departament, condițiile, valoarea și termenii finali, orice conflict de informație pentru declarațiile

¹⁴ Inițiativa Justiției pentru o Societate Deschisă, Instrumentul de Acces la Monitoringul Informației: raport dintr-un studiu inițial a cinci țări. Septembrie 2004.

http://www.justiceinitiative.org/db/resource2/fs/?file_id=14972

¹⁵ Vezi raportul anual al Consiliului privind implementarea Regulamentului (EC) Nr 1049/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 Mai 2001 privind accesul public la documentele Parlamentului European, Consiliului și Comisiei, 7 Martie 2003.

¹⁶ Departamentul Justiției SUA, Sumarul Rapoartelor Anuale FOIA pentru anul fiscal 2002. <http://www.usdoj.gov/oip/foiapost/2003foiapost31.htm>

financiare, registrele solicitărilor precedente de acces la informație, și proiectele programelor pe care guvernul intenționează să le întreprindă înainte ca programul final să fie elaborat în așa mod încât cetățenii să poată mai bine participa la adoptarea deciziei finale.

De asemenea este nevoie de acordat atenție modului de asigurare a accesului pentru toți cetățenii. Secțiunea respectivă pare să se limiteze nejustificat la plasarea informației doar în sisteme informaționale.” Acest aspect trebuie extins și la instrumente fizice. Accesul la resurse electronice practic va restricționa accesul unei părți considerabile ale populației. După cum a fost deja remarcat de Guvern când a raportat Consiliului Economic și Social al Națiunilor Unite în Aprilie 2005 privind Implementarea Convenției UNICEF referitor la Accesul la Informație, Participarea Publică în Procesul de Adoptare a Deciziilor și Accesul la Informație ce ține de Mediul Înconjurător (Convenția Aarhus), există obstacole majore în ceea ce privește informația plasată pe paginile Internet:

O proporție semnificativă a populației nu dispune și nu va dispune de acces

sistematic la Internet și trebuie să fie furnizată informație în scris sau prin intermediul radioului și televiziunii.

Accesarea datelor de baze electronice prin intermediul rețelei publice de

telecomunicații este costisitoare.

În prezent, nu există vreo posibilitate reală de a plasa toată informația pe Internet.¹⁷

Această problemă se complică și prin aceea că, deși accesul la Internet se face disponibil prin intermediul librăriilor publice și altor facilități, un număr

¹⁷ Raportul Implementării: Republica Moldova, Document ECE/MP.PP/2005/18/Add.19, 8 Aprilie 2005.

considerabil de persoane, în special generația mai în vârstă, nu va putea să utilizeze sistemele din cauza lipsei de cunoștințe sau absenței dorinței de a folosi sistemele.

Astfel, orice publicație a informației trebuie să fie făcută disponibilă și în alte forme. Unele materiale precum sunt rapoartele anuale pot fi făcute disponibile în librării dar este clar că va fi nevoie de creat și facilități speciale. În multe țări, ministerele sunt obligate să creeze „săli de citit” pentru astfel de tipuri de documente. Alte date ce țin de informația publică de asemenea trebuie expuse prin alte mijloace menite să ajungă la un număr maxim al populației, de exemplu radioul și televiziunea, mass-media locală și prin intermediul întrunirilor publice.

Recomandări

Guvernul Moldovei trebuie să recheme proiectul de Lege privind Informația. Dacă este serios în ceea ce privește îmbunătățirea accesului la informație, atunci trebuie să se implice în discuții cu experții, societatea civilă și mijloacele mass-media despre domeniile unde în prezent sunt neajunsuri și cele mai eficiente remedii pentru acestea. Aceasta se referă preponderent la domeniile ce țin de obligațiile guvernului de a optimiza implementarea și de a asigura resurse adecvate. Statul de asemenea trebuie să continue cu dezvoltarea sistemelor pentru a expune cât mai multă informație în mod automat prin intermediul sistemelor informaționale și a facilităților publice.